

ประโยค ป.ธ. ๔

แปล ไทยเป็นมคธ

สอบ วันที่

๒๕๖

ภาค ๑ หน้า ๕๑-๕๒

๑. แม้อย่างนี้ พวกภิกษุหนึ่งก็เชื่อถือถ้อยคำ, เมื่อภิกษุผู้เป็นธรรมมาที่รูปใดรูปหนึ่ง ไม่พอใจให้พระ
ตถาคตเจ้าทรงลำบาก กราบทูลว่า “ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ขอพระผู้มีพระภาคเจ้า ผู้เจ้าของแห่งธรรม ทรงรอก่อน,
ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ขอพระผู้มีพระภาคเจ้า ทรงมีความขวนขวายน้อย หมั่นประกอบกรรมเครื่องอยู่เป็นสุข
ในทิฏฐธรรมอยู่เถิด; พวกข้าพระองค์จักปรากฏ เพราะการแตกร้าง การทะเลาะ การแก่งแย่ง และการวิวาท
นั่นเอง; พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสเล่าถึงเวลาที่พระเจ้าทีฆโกศลราช ถูกพระเจ้าพรหมทัต ซึ่งเอราชสมบัติ ปลอม
เพศไม่ให้ใครรู้จัก เสด็จอยู่ (ในเมืองพาราณสี) ถูกจับปลงพระชนม์เสีย และเวลาที่พระเจ้าพรหมทัต และทิวา-
กุมารเหล่านั้นพร้อมเพรียงกัน จำเดิมแต่เมื่อทิวากุมารยกพระชนม์ของพระองค์ถวาย ว่า “ภิกษุทั้งหลาย เรื่องนี้
ได้เคยมีแล้ว ในเมืองพาราณสี ได้มีพระเจ้ากรุงกาสี (พระองค์หนึ่ง) ทรงพระนามว่าพระเจ้าพรหมทัต” ดังนี้เป็นต้น
แม้ตรัสสอนว่า “ภิกษุทั้งหลาย ความอดกลั้นและความสงบเสงี่ยม เห็นปานนั้น ยังได้มีแล้ว แก่พระราชานเหล่านั้น
ผู้มีไม่นอนถือไว้แล้ว ผู้มีศีลตราอันถือไว้แล้ว; ข้อที่ทำทั้งหลายผู้บวชแล้วในธรรมวินัยที่กล่าวชอบแล้วอย่างนี้
ควรเป็นผู้อดกลั้นเป็นผู้สงบเสงี่ยม, จะพึงงามในธรรมวินัยนี้แล ภิกษุทั้งหลาย” ดังนี้แล้ว ก็ไม่สามารถจะทำเธอ
ทั้งหลาย ให้พร้อมเพรียงกันได้เลย ฯ

พระองค์ทรงระอาพระทัย เพราะความอยู่อาเกียรณนั้น ทรงพระดำริว่า “เดี๋ยวนี้เราอยู่อาเกียรณเป็นทุกข์,
และภิกษุเหล่านี้ไม่ทำ (ตาม) คำของเรา ถ้าอย่างไร เราพึงหนีออกจากหมู่ อยู่ผู้เดียว” ดังนี้ เสด็จเที่ยว
บิณฑบาตในเมืองโกสัมพี ไม่ตรัสบอกพระภิกษุสงฆ์ ทรงถือบาตรจีวรของพระองค์ เสด็จไปพาลกโลณการาม
แต่พระองค์เดียว ตรัสเอกราชวัตร แก่พระภิกษุที่พาลกโลณการามนั้นแล้ว ตรัสอันสงฆ์แห่งสามัคคีรสแก่กุลบุตร
๓ คน ในมิกทายวัน ชื่อปาจิณวังสะแล้วเสด็จไปทางบ้านปารีเลยยกะ ฯ ดังได้สดับมา ครั้งนั้น พระผู้มีพระภาค
เจ้า ทรงอาศัยบ้านปารีเลยยกะ เสด็จจำพรรษาอยู่ที่ควงไม้สาละใหญ่ ในราวป่ารักชิตวัน อันข้างปารีเลยยกะ
อุปัฏฐากอยู่เป็นผาสุก ฯ

๑ เอวปี เตสุ วจน์ อนาถิยนเตสุ อญญุตเรน ธมฺมาทินา ตถาคตสฺส วิหเสํ
อนิจฺจนฺเตน อากเมตฺต ฆนฺเต ภควา ธมฺมสฺสามิ อปฺปโสสุกฺโก ฆนฺเต ภควา ทิฏฺฐธมฺมสุขวิหารํ
อนุยุตฺโต วิหฺรตฺต มยเมเตน ฆนฺตเนน กลฺเหเน วิคฺคเหเน วิวาเทเน ปณฺณายิสฺสามาติ วุตฺเต
ภุตฺตปฺพุพฺพ ภิภฺชเว พาราณสียํ พุรฺหมทตฺโต นาม กาสีราชา อโหสิตี พุรฺหมทตฺเตน ทีฆีติสฺส
โกสฺสรณฺโณ รชฺชํ อจฺฉินฺทิตฺวา อญฺญาตกเวเสน วสนฺตสฺส มาริตฺตาวณฺเจว ทีฆาวุกฺุมารเณ
อตฺตโน ชีวิตฺเต ทินฺเน ตโต ปฏฺฐาย เตสํ สมคฺคภาวณฺจ กเถตฺวา เตสํ ทิ นาม ภิภฺชเว
ราชฺชนํ อาทินฺนทณฺฑานํ อาทินฺนสตฺถานํ เอวรूपํ ขนฺติโสรัจฺจํ ภวิสฺสติ อธิ โข ตํ ภิภฺชเว
โสภณ ญํ ตุมฺเห เอวํ สุวากฺษาเต ธมฺมวินยฺเย ปพฺพชิตฺตา สมานา ขมา จ ภเวยฺยาถ โสธตา
จาทิ โววทิตฺวาปิ เหนว เต สมคฺเค กาทํ อสฺกฺชิ ฯ

โส ตาย อากิณฺณวิหารตฺาย อุกฺกณฺฐิตฺโต อหํ โข อิทานิ อากิณฺโณ ทุกฺขํ วิหฺรามิ
อิมเ จ ภิภฺช มม วจน์ น กโรนฺติ ยนฺนุนาหํ เอโก คณฺมหา วูปกฺกฺฐิ วิหฺเรยฺยนฺติ จินฺเตตฺวา
โกสมฺพิยํ ปิณฺฑาย จริตฺวา อนปฺโลเกตฺวา ภิภฺชสงฺฆํ เอกโกว อตฺตโน ปตฺตจิวฺรมาทฺาย
พาลกโณณการามํ คนฺตฺวา ตตฺถ ภคฺตฺเถรสฺส เอกจาริกวตฺตํ กเถตฺวา ปาจิณฺวสมฺมิตฺทาเย ติณฺณํ
กุลปฺตฺตานํ สามคฺคีรฺสานิสฺสํ กเถตฺวา เยน ปารีเลยฺยกํ ตทวสฺริ ฯ ตตร สุทํ ภควา
ปารีเลยฺยกํ อุปนิสฺสาย รกฺขิตฺวานสณฺฑเฑ ภทฺทสาลมฺมุเล ปารีเลยฺยกเณ หตฺถินา อุปฏฺฐิยมาโน
ผาสูกํ วสฺสวาวสํ วสิ ฯ

๑. แม้อย่างนี้ พวกภิกษุหนึ่งก็ไม่เชื่อถือถ้อยคำ, เมื่อภิกษุผู้เป็นธรรมมาที่รูปใดรูปหนึ่ง ไม่พอใจให้พระ
ตถาคตเจ้าทรงลำบาก กราบทูลว่า “ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ขอพระผู้มีพระภาคเจ้า ผู้เจ้าของแห่งธรรม ทรงรอก่อน,
ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ขอพระผู้มีพระภาคเจ้า ทรงมีความขวนขวายน้อย หมั่นประกอบกรรมเครื่องอยู่เป็นสุข
ในทิฏฐธรรมอยู่เถิด; พวกข้าพระองค์จักปรากฏ เพราะการแตกร้าง การทะเลาะ การแก่งแย่ง และการวิวาท
นั่นเอง;

๑ เอวปี เตสุ วจน อนาถียนุตส อภยุตเรน ธมฺมาทีนา ตถาคตสฺส วิหเส
อนิจฺจนุตเทน อาคเมตฺต ภาเนเต ภควา ธมฺมสฺสामी อปฺปโสสุโก ภาเนเต ภควา ทิฏฐธมฺมสุข-
วิหารํ อญฺยุตฺโต วิหฺรตฺต มยเมเตน ภาณฺตเนน กลฺเหเน วิคฺคเหเน วิวาเทน ปญฺญาธิสฺสามาติ
วตฺเต

พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสเล่าถึงความที่พระเจ้าทีฆิตีโกศลราช ถูกพระเจ้าพรหมทัต ซึ่งเอาราชสมบัติ ปลอมเพศไม่ให้
ใครรู้จัก เสด็จอยู่ (ในเมืองพาราณสี) ถูกจับปลงพระชนม์เสีย และความที่พระเจ้าพรหมทัต และที่ชาวกุมาร
เหล่านั้นพร้อมเพรียงกัน จำเดิมแต่เมื่อที่ชาวกุมารยกพระชนม์ของพระองค์ถวาย ว่า “ภิกษุทั้งหลาย เรื่องนี้ ได้เคย
มีแล้ว ในเมืองพาราณสี ได้มีพระเจ้ากรุงกาสี (พระองค์หนึ่ง) ทรงพระนามว่าพระเจ้าพรหมทัต” ดังนี้ เป็นต้น

ภูตปุพฺพํ ภิกฺขเว พาราณสียํ พุรฺหมทตฺโต นาม กาสีราชา อโหสิตี พุรฺหมทตฺเตน ทีฆิติสฺส
โกสฺลรบฺปิณฺเณ รชชํ อจฺฉินฺหิตฺวา อภฺยฺยาตกเวเสน วสนฺตสฺส มาริตภาวญฺเจว ทีฆาวกุมารे
น อตฺตโน ชีวีเต ทินฺเน ตโต ปฏฺฐาย เตสํ สมนคฺคภาวญฺจ กเถตฺวา

แม่ตรัสสอนว่า “ภิกษุทั้งหลาย **ความอดกลั้นและความสงบเสงี่ยม** เห็นปานนั้น ยังได้มาแล้ว แก่พระราชชาเหล่านี้ ผู้ไม่อ่อนแอแล้ว ผู้มีศรัทธาอันถือไว้แล้ว; **ข้อที่** ท่านทั้งหลายผู้บวชแล้วในธรรมวินัยที่กล่าวชอบแล้วอย่างนี้ ควรเป็นผู้อดกลั้นเป็นผู้สงบเสงี่ยม, **จะพึงงาม** ในธรรมวินัยนี้แล ภิกษุทั้งหลาย” ดังนี้แล้ว ก็ไม่สามารถจะทำเธอทั้งหลาย ให้พร้อมเพรียงกันได้เลย ฯ

เตสํ ทิ นาม ภิกขเว ราชุนํ อาทินนทณฺฑานํ อาทินนสตถานํ เอวรूपิ **ขนฺติโสฺรจฺจํ** ภวิสฺสติ อิตฺ โข **ตํ** ภิกขเว **โสภณ ยํ** ตุมฺहे เอวํ สุวากฺขาเต ฌมฺมวินเย ปพฺพชิตา สมานา ขมา จ ภเวยฺยาถ **โสฺรตา** จาติ **โอรทิตฺวา**ปิ เหนว เต สมคฺเค กาทุมํ อสฺกฺขิ ฯ

พระองค์**ทรงระอาพระทัย** เพราะความอยู่อาเถียรณนั้น ทรงพระดำริว่า “เดี๋ยวนี้เราอยู่อาเถียรณเป็นทุกข์, และภิกษุเหล่านี้ไม่ทำ (ตาม) คำของเรา **ถ้าอย่างไร** เราพึง**หลีกเลี่ยงจากหมู่** อยู่ผู้เดียว” ดังนี้ เสด็จเที่ยววิณฑชบาตในเมือง-โกสุมพิ **ไม่ตรัสบอก**พระภิกษุสงฆ์ ทรงถือบาตรจีวรของพระองค์ เสด็จไปพาลกโลณการาม แต่พระองค์เดียว

โส ตาย อากิณฺณนิหารตาย **อุกฺกณฺฐีโต** อหํ โข อิทานิ อากิณฺโณ ทุกฺขํ วิหรามิ อิเม จ ภิกฺขู มม วจันํ น กโรนฺติ **ยนฺนุ**นาหํ เอโก คณฺมฺหา **วูปฺภวฺสฺส** วิหเรยฺยนฺติ จินฺเตตฺวา โสสมฺพิยํ ปิณฺฑาย จริตฺวา **อนปฺโลเกตฺวา** ภิกฺขุสงฺฆํ เอกโกว อตฺตโน ปตฺตจิวฺรมาทาย พาลกโลณการามํ คนฺตฺวา

ตรัสเอกจาริกวัตร แก่พระภคฺเระที่พาลกโณการามนั้นแล้ว ตรัสอานิสงส์แห่งสามัคคีรสแก่กุลบุตร ๓ คน ในมิตฺ-
ทายวันชื่อปาจิณังสะแล้วเสด็จไปทางบ้านปารีเลยยกะ ๑ ดังได้سبقมา ครั้งนั้น พระผู้มีพระภาคเจ้า ทรงอาศัย
บ้านปารีเลยยกะ เสด็จจำพรรษาอยู่ที่คองไม้สาละใหญ่ ในราวป่ารกชัฏวัน อันช้ำปารีเลยยกะ**อุปัฏฐากอยู่**เป็นผาสุก ๑

ตตถ ภคฺตุเถรสฺส เอกจาริกวัตฺตํ กเถตฺวา ปาจิณวสมิตฺทายะ ทิณฺณํ กุลปฺตฺตานํ สามคฺคี-
รสนิสฺสํ กเถตฺวา เยน ปารีเลยยกํ ตทวสฺสี ๑ ตตฺร สุทํ ภควา ปารีเลยยกํ อุปนิสฺสาย
รกชัฏวันสณฺฑเต ภาทสาลมฺมุเล ปารีเลยยเกณ หตฺถินา **อุปัฏฐายมาโน** ผาสุกํ วสฺสวาสํ วลี ๑